

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimki nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogrsko deželo za vse leto 35 K, za pol leta 18 K, za četrt leta 8 K 50 h, za en mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vse leto 24 K, za pol leta 12 K, za četrt leta 6 K, za en mesec 2 K. Kdor hodi sam ponj, plača za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za en mesec 1 K 90 h. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Na naročbe brez itodobne vpošiljave naročnine se ne ozira. — Za oznanila se plačuje od peterostopne petit-vrata po 12 h, če se oznanilo tiska enkrat, po 10 h, če se dvakrat in po 8 h, če se tiska trikrat ali večkrat. — Dopisi naj se izvolijo frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Knafovih ulicah št. 5, in sicer uredništvo v I. nadstr., upravnništvo pa v pritličju. — Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari.

Mesečna priloga: „Slovenski Tehnik“.

Uredništva telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

Upravnistva telefon št. 85.

Kdo ruši slogo?

S slov. Štajerja, 16. maja.

Pri nas na Štajerskem je vladala še takozvana „sloga“. Bili smo složni v vseh zadevah, če tudi čisto le na videz. In pri tej slogi so se prav dobro počutili naši duhovniki. Saj so oni pod geslom „sloge“ vladali in takorekoč vodili našo politiko. Priznati pač moramo, da so naši duhovniki v pretežni večini tolerantnejši nego kranjski. Posebno oni, ki so še iz starejših letnikov. Ti so se zavedali svoje narodnosti, so z ljudstvom čutili in za njega blagor delovali. Zadnja leta pa so mlajši elementi po vsej sili hoteli tudi pri nas uvesti kranjski klerikalizem. Seveda niso bila tla zanj ugodna, zato so si pripravljali ugodno torišče. Na čelu teh je korakal dr. Anton Korošec. Kdor je vsaj nekoliko opazoval politično in socialno gibanje štajerskih Slovencev, je to pripravljano dobro videl — a v imenu sloge — molčati je moral. Kdor bi javno kaj znil, — lop, planili bi vsi po njem, češ, glejte ga izdajalca! našo lepo slogo hoče rušiti.

V znamenju sloge smo živeli, a pri tem nam je sovražnik Nemec, nemškutar kar pri belem dnevu sejal svojo ljuljko med naše vrste. Obmejne kraje si je izbral naš narodni sovražnik in je vedel napeti prave strune. „Štajere“ je pričel izhajati. Naši politiki so dejali: „Kaj bo ta pokveka? Naš narod je zaveden in ne bode se vsedel na limanice nemčurjem“. Ko so pa vendar videli, da si pridobivajo pogubonosne ideje „Štajerčeve“ vedno več in več privržencev, ustanovili so kot protiutež nov list „Naš Dom“. Ta pa kakor njegov oče „Slovenski Gospodar“ si ni znal pridobiti dosti več simpatij med narodom, kolikor jih je že „Gospodar“ prej imel. „Naš Dom“ je premalo zanimivo znal pisati, priobčeval paje le za širje občinstvo preneznatne lokalne novice. Naš kmet je precej svobodoljuben in napredno misleč, zato bi rad čital list s takimi načeli. Takega lista ni bilo

in segel je po „Štajercu“. Škoda pa, katero napravlja „Štajerc“ v narodnem oziru je večja, kakor si navadno mislijo naši rojaki.

Toda pustimo to. Razpisale so se volitve v V. kuriji. Dr. Korošec, ki bi „gromozensko“ rad postal poslanec in politični vodja štajerskih Slovencev, je na vse pretege deloval, da bi vendar ustregli volilci njegovi častihlepnosti. Vedel je uplivati direktno in indirektno na dosedanje voditelje naše politike, da so ga priporočali. Oglasila so se razna politična društva v najzakotnejših vasi. Seveda taka, kjer duhovnik s prstom pomigne in vse je na kolenih pred njim. Prihajali so sklepi — navadno samo odborovi (t. j. duhovniški) — „Mi smo vsi za Korošca! Ljudska volja!“ Usiliti so hoteli istega moža kandidatom, katerega je duhovščina — pa ne večina — vsled njegove usiljivosti izbrala.

Pa boljše še pride. Kako je bil zaupni shod v Celje sklican, je znano. Poslanci so imeli prej sestanek, in zavoljo ljubega mira in sloge so sklenili oktroirati kandidatom Korošca. Poklicali so se na shod „zaupniki“. Nadalje je znano.

Isti dan pa, ko je zboroval shod zaupnikov v Celju, ko so možje debatirali o kandidatu isti dan, da isti čas se je tiskala v Mariboru števil. 19. „Slovenskega Gospodarja“, ki prinaša na prvem mestu daljši poziv na volilce, naj volijo dr. Korošca. Zaupniki v Celju so sklepali, in če bi sklenili koga drugega kandidatom postaviti, vseeno bi ostal Korošec po „Slov. Gospodarju“ priporočan kandidat; kajti poziv je bil stavljen, se je že tiskal, predno so še v Celju vedeli za konec in sklep zaupnega shoda.

Ali ni to politika na svojo pest? Ali ni to rušenje sloge? **Kdo je rušil in je zrušil spodnještajersko slogo? To je dr. Korošec, to so njegovi pristaši, to so pa tudi tisti, ki so mu potuho dajali.** Boris.

Gosposka zbornica.

Dunaj, 16. maja. Govor ministrskega predsednika princa Hohenloheja v današnji seji gosposke zbornice je bil po vsebini sličen njegovemu govoru v poslanski zbornici, le zunanja oblika je bila drugačna, prikrojena za konservativne plemenitaše. Rekel je takoj v začetku svojega govora: „Predvsem je dolžnost vlade, da izvede volilno reformo. Znano mi je pač, da je prva napoved te dalekosežne reforme ravno v tej zbornici naletela na razna nasprotstva, toda zanašam se, da se bodo taki nazori mož, kojih bogate izkušnje in najčistejša domovinska ljubezen so zvišene nad vse dvome, modificirali s spoznanjem, da je razširjenje javnih pravic nujna potreba.“ — Glede bojazni, da bo volilna reforma pregnala veleposestvo iz javnega življenja, je rekel ministrski predsednik: „Veleposestva se pač ne sme zamenjati s posebno volilno kurijo veleposestnikov. Volilna reforma ne jemlje nikomur volilne pravice. Ali bodo spoštovani gospodje, ki zastopajo sedaj kurijo veleposestva, dobili v novem parlamentu sedež in glas, to je odvisno le od njih samih. Ako splošna volilna pravica v Nemčiji in Franciji ni zaprla zastopnikom veleposestev in industrije pota v parlament, se tudi pri nas kaj takega ne zgodi. Veleposestvo se iz nove zbornice izključuje le tedaj, ako bi samone želelo vstopa vanj. Splošno volilno pravico se ugotovi zapovedi politične in socialne pravičnosti. Kdor je dolžan prispevati za državo, mora biti deležen tudi javnih pravic. Volilna reforma pa nas tudi privede bliže cilju, ki mora za njim stremeti vsak avstrijski državljani, namreč narodnostno sporazumljenost.“ — Ako se pretresa vse to, se pač lahko reče: nobena avstrijska vlada nima drugega izbiri, kakor izvesti volilno reformo do konca, ki obeta postati edina vez med masami in državo in spravljiva vez med velikimi narodnimi strankami.“ — Potem je govoril o

razmerju med Avstrijo in Ogrsko ter povedal v bistvu isto kakor je povedal v poslanski zbornici. Svoj govor je zaključil z zagotavljanjem: „Pri vseh mojih dejanjih me vodi blagor Avstrije.“ Sledilo je precej sramežljivo ploskanje. — Nato je zbornica brez debate sprejela v drugem in tretjem branju sledeče zakone: zakon o galiških rentnih posestvih, zakon o zvišanju adjut, zakon o zvišanju pokojnine državnim uradnikom in slugam potom samozavarovanja in zakon o zvišanju pokojnine vdovam državnih uradnikov. — Na predlog grofa Clama se je sklenilo, otvoriti v prihodnji seji debato o izjavi ministrskega predsednika.

Iz parlamentarnih klubov.

Praga, 16. maja. O predvčerajšnji seji mladočeškega kluba poročajo časopisi, da je v klubu bojevito opozicijsko razpoloženje. Klub je obsodil politiko in taktiko poslanca dr. Kramáňa. Splošno se je naglašalo, da se sme Gautscheva volilna reforma sprejeti le, ako se temeljito izboljša. To stališče se mora napraviti princu Hohenloheju zastopati z vso odločnostjo in trdovratnostjo. Sploh sme mladočeški klub presojati vlado le po njenih dejanjih, ne pa po obljubah. Posl. dr. Stransky je rekel, da vsak ministrski predsednik sprejme češke zahteve, ne da bi jih izpolnil ter so vsled tega podobni psu, ki pobere bolhe nase, potem pa skoči ž njimi v vodo.

Dunaj, 16. maja. Danes predpoldne je imel poljski klub daljšo sejo. Posvetovanja so se udeležili tudi odlični poljski člani gosposke zbornice. Najprej se je z velikim navdušenjem soglasno sprejel predlog, da se pošlje brzojavni pozdrav polskemu klubu v novi ruski državni dumi. Nadalje se je na predlog grofa Dzieduszyckiego spreminil § 18. klubovih pravil tako, da imajo razen članov gališkega, šlezjskega in bukovinskega deželnega zbora, nemškega državnega in pruskega deželnega zbora

tudi člani poljskega kluba v Petrogradu pravico, prisostvovati sejam poljskega kluba na Dunaju. Končno je bil izbran posl. grof Dzieduszycki, da v debati o izjavi ministrskega predsednika razloži stališče poljskega kluba.

Nemadžarske narodnosti v ogrskem državnem zboru.

Budimpešta, 16. maja. „Budapesti Hirlap“ je označil stališče neodvisne stranke in madžarskih strank sploh napram zahtevam nemadžarskih narodnosti glede zastopstva v odsekih in mesta zapisnikarja v drž. zboru. Neki vodilni član koalicije je izjavil, da Madžarine ugotode takim zahtevam ter ne dajo nemadžarskim narodnostim nobenega mesta v odsekih, ker bi s tem podpirali njihove separatistične težnje. Narodnosti naj se pridružijo kateri madžarski stranki, pa bodo zastopane v odsekih, kakor so zastopani Saksi.

Konec ogrske liberalne stranke.

Budimpešta, 16. maja. Klub liberalne stranke se razpusti 1. avgusta, ko poteče najemna doba za klubove prostore. Pohištvo se proda na javni dražbi, kipi in slike se podarijo posameznim odličnim članom stranke v spomin. Kaj se zgodi s klubovim premoženjem, 140.000 K, še ni določeno.

Ruska državna дума.

Petrograd, 16. maja. Včeraj se je začela v dumi debata o načrtu za adresno na carja. V načrtu se najprej izreka obžalovanje nad nasilstvi, ki so se pripetila po manifestu 30. oktobra, nadalje poudarja potrebo, da se razveljavijo izjemni zakoni, da se določi odgovornost ministrov in administracije dume; državni svet škodljivo vpliva na delovanje dume; zahteva se nedotakljivost osebe, svoboda, besede in tiska s posebnim zakonom, splošne pomiloščenice, odpravo smrtnih kazni in enakopravnost vseh državljanov.

LISTEK.

Judež.

Spisal Josip Premk.
(Konec.)

Tri tedne je minilo po tem večeru.

Karel Bajde je sedel na poguljenem divanu, ves zatopljen v dogodbe minulih dni.

„Julijana, zakaj si me ljubila? Sedaj si nesrečna...“

Glavo si je podprl z obema rokama in tiho mrmral pred se:

„Kakor plaha srna je prestopila ta prag, morda je že slutila, da jo čaka tu poguba. In kako vdano se mi je pritiskala na prsi... V njene nedolžne oči se nisem mogel ozreti, le poljuboval sem jo divje, strastno... O, da se mi je morala obuditi ona divja, poželjiva strast po njej. Skoro se kesam, saj je bila tako nežna, vsa nedolžna, a vendar so se je taknili moji umazani, blatni prsti... In ko sem že končal satansko delo, še so me zrla tako milo, vdano

njene oči, ni me sunila od sebe kot ničvredneža...

Gotovo se sedaj topiš v solzah po izgubljeni ljubezni, po izgubljeni nedolžnosti.

Pa kaj, saj si me vendar tako ponižno prosila, naj te ljubim. A ljubiti jaz duševno ne znam, le telesno.

Ah, ta prokleta pot mojega življenja...! Bolje bi bilo, da bi se nikdar ne rodil... Pa kaj! Saj je tudi moja mati trpela in plakala v obupu, ko me je rodila, za zapeljivcem, ki jo je zapustil. Iz ljubezni do tebe, mati, maščujem se sedaj in povračujem človeštvu, kar je zadalo tebi.“

Kakor besen je vstal in zamahnil s pestjo po zraku.

„Vsa morala naj pade pod mojo pogubonosno koso!“

Zunaj se je že jelo mračiti.

Navadno je čakal vedno pismo noše, a danes je v tej razburjenosti odšel.

Da bi se umaknil kriku in vrišču, ki se je razlegal po glasnih ulicah, kakor vedno na večer v Rimu, krenil je proti cerkvi Sv. Frančiška in potem

dalje, dokler se ni ustavil pred hišo — brez blagoslova.

Pozvonil je.

Vrata se odpro in hitro je bil v prvem nadstropju. Na steni je viselo ogledalo, slučajno se je uzrl vanje. Skoro samega sebe se je prestrašil, tako se je izpremenil.

„Ha, ha! Proti koncu gremo!“ je smeje zamrmral in odprl najbližja vrata.

Pri oknu je sedela precej velika, vitka ženska v dolgi, rimski tuniki. Menda ni čula, da je kdo vstopil, ker zrla je še dalje na ulico. Počasi se ji je približal. Hotel se je nekoliko z njo pošaliti, zato jo lahno tleskne po ledjih.

Ozrla se je...

Kakor obstreljen omahnil je Karel na bližnji stol.

Lice mu je bilo blede kakor stena, po vsem životu je trepetal...

„Krista — Krista — — — odpusti — — —“

„Judež!“ se ji je polglasno izvilo iz prsi.

Opotekaje je oddiral iz sobe, kjer je po treh letih našel nekdanjo

dolžno, od njega zapeljano Kristo, a sedaj v hiši gnusobe.

„Judež!“ donelo mu je po ušesih in se razlegalo po celi duši.

V srcu se mu je obudil kes, da jo je storil tako nesrečno, a obenem se je spomnil tudi zapeljane Julijane.

V obraz se ni upal nikomur pogledati, zdelo se mu je, da se razlega od vseh strani:

„Judež! Judež! Judež!“ — — — Planil je v sobo, vrgel klobuk v kot, površnik na tla...

Na mizi je ležalo pismo.

Hlastno je raztrgal zavitek in čital:

Moj ljubljani Karel!

Odhajam iz Rima. Ostani zdrav in ne zabi, da te ljubim še vedno goreče, dasiravno nesrečno. Oropal si mojo srečo — zapeljal si me in — zavrgel. Vem, da te ne vidim nikdar več, le eno prošnjo mi še izpolni! Nikar ne stori nobene več tako nesrečne, kakor si mene. Vse ti odpušča tvoja nesrečna

Julijana.

— — Padel je na kolena, naslomil vroče čelo na mrzlo steno.

„Krista, Juljana, odpusti mi: Umoril sem vajino srečo — vajino življenje...“

Solze kesanja so mu lile po upalem licu.

Planil je kvišku; oči so se mu iskrile, kakor blaznemu...

„Ha, ha!“ se je divje zakrohotal.

— „Jaz, ki sem tako krepko prenašal udarce tega življenja, jaz naj ječim! — Žrtev naj pada za žrtvijo pod mojo pogubonosno koso skozi celo življenje. Osladiti si ga hočem, kakor sem si ga oslajal dosedaj, da zamorim te črve, ki me grizejo tu v globini srca. — — — Toda — Krista — Julijana, nesrečnici! Ne, studi se mi že to gnusno življenje, da bi živel še tako nadalje — ne morem! Julijana, ugodim ti zadnjo prošnjo, spokorim se. — — — Da bi se spokoril?! — Ha, ha! Jaz — spokoril. Kdo mi pa zamore odpustiti vse pregreške mojega življenja!? Jaz, morilec, prešestnik in sedaj — — — naj bodem še samomorilec, tako doprinesem celo komedijo tega prokletega življenja!“ — — — Glasen strel se je razlegal po sobi in mrtev se je zgrudil — Judež.

Naseljevanje Židov na Angleskem.

London, 16. maja. Na Angleškem vlada veliko razburjenje, ker se namerava v teku poletja priseliti iz Rusije na Angleško 80.000 revnih Židov. Naselitev so organizirali dobrodelni Židje zapadne Evrope. Konservativni časopisi ostro napadajo vlado, ker je naseljevanje omogočila. O stvari se bo razpravljalo jutri v zbornici.

XLII. redni občni zbor „Slov. Matica“.

Včeraj se je vršil v veliki dvorani „Mestnega doma“ XLII. redni občni zbor „Slovenske Matice“.

Iz spodaj sledečega poročila je razvidno, da je „Matica“ jako živahno delovala preteklo leto, dasi so klerikalci strašili, da bo vladalo pravo mrtvilo v društvu, ker so pri zadnjih dopolnilnih volitvah prišli v odbor napredni odborniki.

Predsednik g. Levce je proglasil sklepčnost, pozdravil navzoče ter otvoril zborovanje. „Matica“ se je poživila preteklo leto, ko se je število članov pomnožilo za 215. Društveni odbor je pridno deloval, pisatelji so pridno podpirali, pa tudi poverjeniki so uspešno delovali. Želi, da bi z združenimi močmi delali, da bo uspeh trajen.

Tajnikovo poročilo.

Tajnik g. Evgen Lah je poročal o društvenem in odborovem delovanju v zadnji dobi.

Zadnji (XLI.) občni zbor „Slovenske Matice“ se je vršil 7. rožnika 1905. Dopolnilne volitve so prinesle odboru več izprememb. Nanovo so bili voljeni v odbor gg. Gangl, Govekar, Milčinski, dr. Smid, Trstenjak in Turk.

V blagajništvu in hišnem upraviteljstvu se je morala med letom izvršiti osebna sprememba. Dosedanji blagajnik in hišni upravitelj je moral vsled bolezni meseca grudna lani ta posel odložiti, in ga je prevzel nato II. podpredsednik g. Ivan Sušnik, ki ga še danes upravlja. Na novo voljeni ljubljanski odborniki so bili vsi prizveti knjižnemu odboru; odbornik Trstenjak med njimi tudi gospodarskemu odboru na mesto odbornika Kostanjevca, ki se je iz tega odbora prostovoljno umaknil. Odborništvo se je med letom odpovedal prof. dr. Janežič.

Odbor je imel v zadnji upravni dobi pet sej. Knjižni odsek je zboroval osemkrat, gospodarski odsek pa dvakrat.

Najvažnejši predmet omenjenim sejam je bil razgovor o društvenih knjigah, lanskih, letošnjih in tudi bodočih.

Lansko leto je izdala „Slovenska Matica“ sedem društvenih knjig v obsegu 80 tiskovnih pol. Programu, ki ga je zanje objavil, je ostal odbor popolnoma zvest. Tudi se mu je posrečilo, da so izšle knjige 3 mesece prej nego navadno, upati je pa, da bodo v prihodnje knjige še bolj točno izhajale. Lanske knjige so društvenikom ugajale. Tudi javnost jim ni bila nenaklonjena.

Letos hoče odbor podati društvenikom osem knjig s približno 84 polami. „Matica“ izda „Zbornik“ s podobno vsebino kot lani. „Letopis“ izide v običajni sestavi. Objavi se XIII. zvezek „Knezove knjižnice“ s Cankarjevo povestjo „Martin Kačur“ ali „Življenjepis idealista“, ki jo je ocena posebno pohvalila. Izda se X. snopič Štrekljevih „Slovenskih narodnih pesmi“, 2. snopič dr. Vošnjakovih „Spominov“, ki so v 1. snopiču posebno ugajali. V 3. zvezku cikla „Iz svetovne književnosti“ bodo Maticižarji dobili priliko seznaniti se s Tolstimi vobč in z njegovo dramo „Moč teme“ posebej.

Objavi se XVIII. zvezek „Zabavne knjižnice“. Nekaj novega je „Hrvatska knjižnica“, katere izide letos 1. zvezek. Po hvalevrednem prizadevanju odbornika dr. Ilešiča se je že več let staro vprašanje močnejšega zblizanja Hrvatov in Slovencev po „Maticah“ ugodno rešilo. Obe društvi sta se namreč zavezali seznanjati v manjših snopičih kot „Hrvatska“ oziroma „Slovenska knjižnica“ z lastnimi uredniki z boljimi proizvodi beletristične vsebine sosednje literature svoje društvenike. Urednik „Hrvatski knjižnici“ bo odbornik dr. Ilešič.

Za prihodnost je odbor skrbel s tem, da je lani junija meseca sklenil, poveriti petorici iz svoje srede nalogo, naj sestavi in predloži osnovo za bodoči knjižni program. Omenjeni odsek je v sejah rešil svojo nalogo. Njegovi osnovi je knjižni odsek načelno pritrdil in 4krat o njej razpravljaj poborno. Jedro programa je: „Matica“ izjavlja, da bo v prihodnje izdajala „Zbornik“ kot perijodično knjigo za znanstvene razprave, „Letopis“ kot pisarniško poročilo, eno ali dve monografiji in pa vsaj po tri

knjige beletristične vsebine, med njimi „Knezovo“, „Zabavno“ in „Svet. knjižnica“. Iz srede odbora in odbora samega mora iziti skrb za to, da dobi društvo pravočasno sotrudnike, ki mu bodo v programu označene knjige spisali. Doslej še ni bilo dosti odzivov, vendar je upati, da se program posreči in sproti izvede.

„Matica“ upravlja že mnogo let sklad za dr. E. Coste spomenik. Sklad se bo nekaj let zbiral in ko bo narastel na 5000 K, se bo razpisala nagrada vsako leto za umetnike itd.

Odsek za tehniški slovar je imel eno sejo. Stoji v zvezi s češkimi tehničnimi društvi in časopisi, podpirajo ga slovenski tehniki v Pragi, na Dunaju in v Gradcu. Omislil si je in razposlal na interese vzorce, po katerih naj se tvarina zbira. Delo je dobro započeto in se ima v doglednem času ugodno izvršiti. Oživotvoril se je lani folklorski odsek. Sestavki iz tega polja se imajo zbirati in objavljati v „Zborniku“ „Slov. Matice“. Sestaviti in objaviti se ima bibliografski pregled vseh dosedanjih folklorskih objav in člankov.

Odsek za slovenski zemljevid bo skušal uresničiti, da društvo izdaj generálni zemljevid vseh slovenskih pokrajin v merilu 1:200.000. Izda naj se v 5000 izvodih in napravi v 4 kartonih. Odsek za nabiranje krajepisnih imen je razposlal veliko povabil k sodelovanju in nabiranju; došlo je še precej ugodnih odgovorov.

Agitacijski ali reklamni odsek je imel 2 seji in s svojim delovanjem povzročil, da število društvenikov lani po triletnem prestopu ni padlo.

V ozki zvezi s knjigami sta društvena knjižnica in društvena knjižna zaloga. Kot doslej je za knjižnico tudi preteklo leto bilo malo zanimanja, ker ni javna in vsakomur pristopna in ker knjige po vsebini večinoma niso takšne, da bi zanimale širše občinstvo. Za javno knjižnico pa društvo v doglednem času še ne bo imelo zadosti gmotnih sredstev. Pač pa bi bila „Matičina“ knjižnica bogat prispevek bodoči veliki javni knjižnici, ki naj se čim prej ustanovi med Slovenci. „Slovenska Matica“ stoji v knjižni zvezi z 42 društvi. Knjižnica se je lani pomnožila za 432 knjig, zvezkov in časopisov, 4 so bile kupljene, 35 podarjenih, 393 zamenjanih. Po jeziku je bilo 144 hrvaških, 92 ruskih, 89 čeških, 29 srbskih, 35 latinskih, 18 slovenskih, 7 bolgarskih, 5 poljskih, 5 nemških, 3 sorbske, 2 španski in 2 angleški.

Društvo ima še vedno močno knjižno zalogo, a je skupilo za knjige od leta do leta manjše in je znašalo lani 310 K 05 v. V zalogi je imela „Matica“ lani koncem leta 97 raznovrstnih knjig z 21.046 komadi in 14 zemljevidov s 144 komadi. Prirastlo je lani 22.000 knjig (društvenih zadnjega leta), odpadlo pa 19.962 knjig in 25 zemljevidov, in sicer na ude 18.812 knjig, prodanih 316 knjig in 25 zemljevidov, podarjenih pa 834 knjig. Število podarjenih še nikoli ni bilo tako visoko. Po knjigah se je začelo oglašati zlasti priprosto ljudstvo, vzbujeno po osnovnih ljudskih in potovalnih knjižnicah. Nekaj knjig je v zadnjem času v zalogi popolnoma pošlo.

Lansko leto je društvo izdalo 264 K 37 v več, nego bi smelo, ker je moralo šteti nepričakovani višji davek za pristojbinski namestek od premakljivega premoženja in ker so cene pri tisku vsled na novo uveljavljenega cenika avstr. tiskarske zveze poskočile za 25%.

Za lansko leto je društvu doslej plačalo udnino 2970 letnikov, torej za 215 več od prejšnjega leta. Želeti bi bilo, da se napredek obdrži za prihodnje stalno, zlasti bi naj se pomnožilo število ustanovnikov, ker že 25 let pada.

Društvo je imelo ob izidu zadnjih društvenih knjig 172 poverjeništev.

Ker letos poteče drugo triletnje, odkar je bila „Slov. Matica“ dovoljena državna subvencija, ponovil je odbor zopet prošnjo na osrednjo vlado, da se ji ta subvencija — če mogoče zvišna — dovoli tudi. Še naprej.

Pododsek 3 odbornikov (gg. Milčinski, Turk in dr. Ušeničnik) je vsled naloga predelal pravila in jih času primerno spremenil; o tem bo poročal g. Milčinski.

Po navodilu ravnatelja Šubica bo društvo „Vesna“ izvršilo okusne platnice za vse cikličke knjige beletristične vsebine. Za „Slovensko Matico“ so se začeli bolj zanimati drugi slovenski narodi pa tudi neslovenski. Tako Srbi, Čehi, Rusi, Francozi, Rumuni.

Na zadnjem občnem zboru sta bila izvoljena za častna člana pisatelj in poslanec Šandor Gjalški in prof. Trdina, čegar pogreba se je „Matica“ udeležila mesec pozneje po svojem odborniku in položila na krsto venec. Pokojnik ji je volil v oporoki 588 K.

Društvo se je udeležilo slavnosti odkritja Prešernovega spomenika 10.

septembra, bilo pa tudi po odposlancu pri otvoritvi srbskega vsučilišča v Beogradu 15. vinotoka. Brzovoljno je pozdravilo Botičeve čestilce v Splitu in 60letnega jubilarja Svato-pluka Čecha, pismo na prof. Stritarja ob njegovi 70letnici.

Sožalje in spremstvo „Matičino“ se je izvršilo pri smrti W. W. Tomka v Pragi, dr. Gregorija Kreka v Gradcu, Fr. Marna v Topuskanu, dr. Koristka v Pragi, Lamberta Einspielerja v Celovcu, Cvjetka Rubetice v Zagrebu in Daniela Šufajla v Velikih Laščah.

Društvo pa žaluje tudi ob gomili večjega števila društvenikov, katerim bodi lahka domača zemlja in blag spomin.

Poročilo je bilo z odobravanjem sprejeto.

Blagajnikovo poročilo.

Za blagajnika bi bil imel poročati g. Sušnik. Da se ni čas trafil, so se vsi računi za XLI. društveno dobo brez ugovora odobrili, ker sta jih preglednika našla popolnoma v redu.

Tem računom povzemamo:

Dohodkov je imela „Matica“ skupaj 31.591 K 70 h (prebitek v blagajni lanske leto 14 K 63 h, doneski društvenikov 11.816 K, obresti 2427 K 09 h, dohodki hiše 4945 K 77 h, državna subvencija 1000 kron, dvignjene vloge 10.440 K). Stroškov je bilo 31.539 K 11 h (upravni stroški 2087 K 57 h, društvene knjige 15.124 K 72 h, hišni troški 2828 K 53 h, vloženi kapital 10.787 K 43 h). Prebitka je torej 52 K 59 h. „Matičino“ skupno premoženje koncem leta 1905 je znašalo 117.128 K 53 h in se zmanjšalo od prejšnjega leta za 65 K 83 h. Proračun izkazuje 20.970 K 59 h dohodkov (obresti 2468 K, dohodki hiše 5000 K, doneski letnikov 12.000 K, državna subvencija 1000 K); stroškov pa 20.956 K 67 h (upravni stroški 2140 K, hišni stroški 3466 K 67 h, društvene knjige 15.300 K); prebitka torej 13 K 92 h. Depozita, ki jih je „Matica“ hranila v blagajni leta 1905., znašajo koncem tega leta 14.125 K 42 h (za spomenik dr. E. Coste 4702 K 48 h in za dr. Bleiweisov spomenik 9422 K 94 h). Računski sklep vseh dohodkov in stroškov „Ant. Knezove ustanove“ izkazuje 6207 K 89 h dohodkov in 5994 K 70 h stroškov. Izkaz premoženja narodnih ustanov v oskrbi društvenega odbora leta 1905. izkazuje vrednost 73.329 K 67 h (Jurčič-Tomišičeva ustanova 8658 K 88 h, Ant. Knezova 64.670 K 79 h). To premoženje se je pomnožilo lani za 409 K 25 h.

Volitev treh računskih presojevalcev.

Na predlog g. Pustoslemška so bili zateper acclamationem izvoljeni gg. Ferdinand Bradaška, Ivan Krulac in Ivan Pogačnik.

Prememba društvenih pravil.

Na predlog g. sodnega tajnika Milčinskega so se izpremenile nekatere točke društvenih pravil, ker je bila izprememba potrebna. Omenjamo naj tu le, da bo „Slovenska Matica“ sklicevala tudi izredne občne zборе poleg dosedanjih rednih; častni društveniki pa postanejo lahko tudi oni, ki so sploh za prosveto pridobili izrednih zaslug.

Eventualia.

G. dr. Požar je utemeljeval predlog, da imenuje „Slovenska Matica“ pesnika in pisatelja Josipa Stritarja svojim častnim članom. V utemeljevanju je splošil g. govornik Stritarja kot preroditelja našega slovstva, za katero ima največje zasluge. Niti en slovenski pisatelj ni s svojimi prvenci napravil takega elementarnega uspeha kot Stritar. S svojimi spisi nas je učil ljubiti poezijo, domovino slovensko in slovansko in vse človeštvo. „Slovenska Matica“ je najbolj poklicana izkazati temu slavnemu možu čast in odlikovanje.

Burni živio in slava klici so dokazovali, da je g. govornik govoril vsem iz srca in da se docela strinjajo z njegovim predlogom.

Na to so se vršile dopolnilne volitve v odbor; njih izid prinašamo med dnevnimi vestmi.

Obrtni vestnik.

Zvišanje poštne namerava odrediti v bližnjem času trgovinsko ministrstvo za pisma v daljnem prometu od sedanje pristojbine v izmeri 10 vinarjev na 12 vinarjev od kosa, dočim ostane za lokalni promet pri sedanji pristojbini v izmeri 6 vinarjev od kosa. Umevno je, da so kupčijski krogi vseh strok sprejeli to vest z ogorčenjem. Zasebnih strank to zvišanje ne zadene tako občutno kakor trgovce, industrialce in obrtnike, pri katerih provzroči zvišanje poštne vsled razsežnega in živahnega poštne prometa znatno večjo obremenitev režijskih stroškov. Namera trgovskega ministrstva je z gospodarskega stališča sodeč v resnici kaj nesrečna in tudi neopravičena. Vzbuja pa pri produktivnih krogih tem hujsko nejevoljo, ker je v kratki dobi ne-

glede na uvedbo davka na vozne listke in povišanje carine pri mnogih trgovinskih predmetih — že drugi fiskalni izpad. Komaj se je malo poglelo opravičeno razburjenje vsled uvedbe takozvanih postajnih pristojbin na državnih železnicah, že pride vest o zvišanju poštne. Pri nas na Kranjskem in posebno v Ljubljani imamo vzrokov dovolj, odločno protestirati proti temu ukrepu. Navzlic mnogim prošnjam se odklanja leta in leta že naprava prepotrebne telefonskega omrežja na Gorenjskem in tako omogočitev telefonske zveze s Celovcem; telefonska naprava v Ljubljani sami, dasi je draga za abonentne, funkcionira tako slabo, kakor menda nikjer drugod, o nedostatkih v interurbanem prometu pa niti ne govorimo. Carinska filijalka v Ljubljani se obeta že dobri dve leti; najdejo pa vedno še kaj, kar zavlačuje otvoritev; če ni drugega vzroka, se trgovski in finančni ministrstvo po cele mesece ne moreta odločiti, iz katerega zaklada naj se plača skromni mobilar.

Splošna pridobnina, odpadajoča na deželo Kranjsko za leto 1906 znaša 412.349 kron. Ta znesek se repartira (porazdeli) na splošni pridobnini podvržena pridobitna podjetja na Kranjskem in sicer pride na davkoplačevalce I. pridobninskega razreda znesek 55.121 kron, na one II. razreda znesek 84.085 K, na davkoplačevalce tretjega razreda 122.197 kron in na one IV. razreda vsota 150.944 kron. Prvi in drugi razred obsegata le davkoplačevalce v posameznih okrajnih glavarstvih, odnosno mesta Ljubljane. Iz uradnega porazdelilnega izkaza, ki je bil pa na naše začudenje proti vsem obstoječim predpisom objavljen le v nemškem jeziku, povzamemo, da je v večini okrajev potreben repartacijski odbitek, ki se giblje med 1%—20%, kar je dokaz, kako mogočen je pri nas pritisk davčnega vijaka. Člani pridobninskih komisij so pri nas mnogo premehki in se dajo le preradi voditi od finančnih organov. Odločnosti treba in samostojnosti pri cenitvi posameznih davčnih zavezancev. Vedno se ponavljajoči repartacijski odbitki bodo v oči in so glasen poziv, da se kontingent zviša!

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 17. maja.

— Ministrski predsednik princ

Hohenlohe je tako srečen, da ima že zdaj, ko še ni pokazal barve, v parlamentu navdušenega privrženca. Nihče še ne ve, kaj je Hohenlohe in kakšen bo. Govor, s katerim se je Hohenlohe predstavil parlamentu, obsega same konvencionalne fraze in si iz njega ne more nihče napraviti podobne od novem načelniku vlade. In vendar ima princ Hohenlohe že svojega oduševljenega čestilca v osebi — dr. Šusteršiča. Kar je v parlamentu strank, vse se drže še rezervirano, zlasti Čehi, ki kar nič ne prikrivajo svoje velike nezaupnosti do prince Hohenlohe, samo dr. Šusteršič leze Hohenloheu tako usiljivo pod suknjo, da ga bo še kompromitiral. Že na shodu v Vipavi je dr. Šusteršič delal Hohenloheu globoko poklone. Svoj shod je uporabil v to, da je Hohenlohea malo nafarijal, samo da bi se mu prikupil. Šusteršič je namreč preskrbel, da so različni nemški listi dobili brzojavko o njegovem shodu in v tej brzojavki je rečeno, da, ko je Šusteršič hvalil Hohenlohea, „ertöntent brausende Hochrufe auf den Ministerpräsidenten.“ „Slovenec“ vedno nesramno laže ali tega se vendar ni upal zapisati. Katoliški backi, ki so bili na shodu v Vipavi, sploh niso ust odprli; medklice je delal samo Štefe. Tiste „brausende Hochrufe auf den Ministerpräsidenten“ si je Šusteršič izmislil, da bi se Hohenloheu prisilnil. Udeležniki vipavskega shoda še pojma nimajo, kdo je Hohenlohe in kaj je ministrski predsednik.

„Živio cesar“, ali „živio škof“, ali „živio tehan“, že se vpijejo, ali „brausende Hochrufe auf den Ministerpräsidenten“ — to je preveč nemumno. To Šusteršičevo prilozovanje je posebno značilno sedaj, ko se kaže, da je Hohenloheu samo na tem, da ustanovi kompromis med Čehi, Nemci in Poljaki in ko se kaže, da ostane tudi Hohenlohe na Gautschevem stališču glede koroških in štajerskih Slovencev. Vidi se očitno, da se Hohenlohe lahko v vsakem slučaju zanaša na Šusteršiča,

samo če bo na Kranjskem delal po volji klerikalcev. V tem slučaju stori lahko tudi s koroškimi in štajerskimi klerikalci, kar hoče. Celo Šuklju je že tega Šusteršičevega početja preveč. „Zeit“ je vprašala razne poslance, kako sodijo o programatični izjavi, ki jo je podal ministrski predsednik Hohenlohe v zadnji seji poslanske zbornice. Vsi poslanci so se izrekli previdno, le Šusteršič se je navdušenja na glavo postavljaj, dočim je lisjak Šuklje rekel, da sodi dosti hladneje, kakor Šusteršič, in da bo raje še počakal... Navedli smo te momente, ker kažejo, da je „lepi klub“ zopet na potu, da stopi v službo vlade, in da bo zopet, kakor pod Gautschem, za koncesije kranjskemu klerikalizmu gnal v mesnico koroške in štajerske Slovence.

— Duhovski poštenjaki, zbrani

okrog najzavrženejšega lista, kar jih izhaja na slovenskem jugu, namreč okrog „Slovenca“, pišejo: „Liberalci so tisti, ki prodajajo obmejne Slovence, kajti oni so podali ministrskemu predsedniku izjavo, da glasujejo za volilno reformo, kakor je na Koroškem in Štajerskem, samo še jim na Kranjskem da možnost, da spravijo dva liberalna poslanca v drž. zbor.“ Ti klerikalci so pač veliki lopovi. Drugega jim ne moremo reči. Dr. Ferjančič in Plantan sta ministrskemu predsedniku naznanila, da bodo napredni poslanci glasovali proti volilni reformi, ako vlada svojega narčta ne premeni in sicer tako, da se dogovorno s štajerskimi poslanci pomnoži število slovenskih mandatov za Spodnji Štajer, da se koroškim Slovencecem zagotovita dva zanesljiva mandata in da dobe na Kranjskem mesta in trgi tri mandate. To je jasna, poštena in lojalna izjava, ki jo je diktirala iskrena skrb in ljubezen do koroških in štajerskih Slovencev in skrb za interese kranjskega meščanstva. Kdor primerja to izjavo s tem, kar pisari „Slovenec“, spozna ligurijansko moralo „Slovenčevih“ duhovnikov in spozna vso neskončno lažljivost in propalost teh božjih namestnikov.

— Kdo ruši slogo na Štajerskem?

Piše se nam: Pod tem naslovom dolži „Slovenec“ trbovejske in hrastniške delavce, da so na shodu dne 13. t. m. rušili slogo, ker so proglasili Iv. Rebeka kandidatom za V. skupino. Pravi odgovor na gornje vprašanje je pa: kdor hoče vedeti, kdo da ruši slogo, naj vzame v roke 18. številko klerikalnega „Slovenskega Gospodarja“. Tam izjavljajo mariborski klerikalci javno in odločno: mi smo se odločili, naš kandidat je in ostane dr. Korošec. In to se je pisalo teden dni pred zaupnim shodom v Celju in par dni po shodu pol. društva „Naprej“, kjer se je sklenilo, da se prepušti odločitev zaupnemu shodu v Celju. Kdo ruši disciplino?! In dalje: Na shodu zaupnikov v Celju je izjavil stari Daničar dr. Jankovič, da ostane dr. Korošec klerikalni kandidat tudi v kljub kakemu nasprotnemu sklepu. Vprašamo, kdo ruši slogo? Na shodu v Trbovljah je na stotine volilcev pozdravljalo z največjim navdušenjem delavskega kandidata, za Korošca je delalo par kaplanov in mislimo, da si tisoči delavcev vsaj z isto pravico izberejo kandidata kot par sto kaplančkov, to pa zlasti še v skupini, ki je pred vsem odmenjena delavcem. Pripomnimo še, da g. jur. Roš na tem shodu ni govoril o kaki svobodomiselnosti stranki, pač pa o slov. svobodomiselnosti na Štajerskem. Sicer pa napadajte, kolikor vam drago, gotovo je, da bodo 29. t. m. glasovali vsi narodni štajerski delavci proti Korošču in da se bodo pridružili njim tudi drugi zavedni sloji. Narodnjaki pokažimo, da ni Spodnja Štajerska Šusteršičev pašalik!

— Sodba ameriških Slovencev.

Iz Novega Jorka se nam piše: Slučajno mi je prišel v roke ljubljanski list „Slovenec“, kateri prinaša v svoji 88. številki med raznimi novicami

neki podoben članek pod zaglavjem „Iz New Yorka — pozdrav deželnemu zboru Kranjskemu.“ Dotični dopisun ali prijatelj, kakor ga „Slovenec“ imenuje, hoče nameroma blatiti naše slovenske napredne poslance, kateri so se z vso odločnostjo in energijo uprli klerikalnemu nasilstvu ter v skrajni sili s pomočjo obstrukcije strmoglavili klerikalnega zmaja ter preprečili njega globni namen. Kar nas je tukajšnjih svobodomiselnih Slovencev, smo z navdušenjem pozdravili ta junaški nastop naprednih poslancev, kateri so z vztrajnostjo preprečili, da niso himavski klerikalni brezdomovinci podjarmili z nesramno vladno predlogo in volilnimi preosnovami naše slovenske domovine, ter jih oropali za mandate v mestih in trgih s sporazumom vlade. Tak nastop mora odbravati tudi v tujini vsak Slovenec, kateri ima le količkaj neomejene možnosti in kateremu se pretaka po žilah slovenska kri. Ne čudili bi se dopisu, da prihaja iz peresa kakega klerikalnega vojščaka, kajti vsakemu posamezniku se mora pripustiti prosta volja, ako se iz prepričanja bori za svojo stranko, četudi na krivičnem potu. Dotičnik pa je igral svoječasno veliko, akoprav nelepo vlogo na Kranjskem, a moral je pobrati šila in kopita, ker so mu postala slovenska tla prevročja in ker se je bal pritja v konflikt s kazenskim zakonom, kar so mu baje provzročili ljubljanski naprednjaki. Umevno je torej, da se je naposled z vso vnemo vrgel klerikalni ali sedaj preustrojeni „ljudski stranki“, katera ga je z veliko ljubeznijo sprejela v naročje. Dasi se v dopisu naslanja na neke brzjavke v angleškem časopisu „World Sunn in Time“ v resnici pa je angleščine zmožen le toliko, da si zamore kupiti listek za nadulžno železnico. Torej so slovenski čitatelji brez skrbi, da jim od strani „Slovenčevega“ časnikaškega poročevalca ne preti nikakva konkurenca. Naprednjakom moramo le častitati tukajšnji Slovenci, da ste se iznebili moža z opisanim značajem, a nasprotnikom pa ga smelo iz srca privoščite. Naprednim poslancem pa kličemo: „Le pogumno naprej, dokler ne izvojujete popolne zmage in ne rešite ljudstva iz spon in klerikalnega jarma.

Rodoljub.

— **Izid dopolnilnih volitev v odbor „Slovenske Matice“.** Volitve v večeršnjem običnem zboru so imele sledeči izid. Oddanih je bilo 95 glasovnic s 714 veljavnimi glasovi. Prejeli so in so za določbo štirih let voljeni gg.: dr. Fr. Ilešič in dr. Fr. Zbašnjik po 714 glasov; Fr. Orožen in dr. J. Šlebingar po 713; R. Perušek 712; Fr. Levec in dr. J. Tomišček po 711; J. Koštanjevec 710; dr. Iv. Tavčar 675 in dr. J. Gruden 446. Na dve leti je voljen Ant. Koblar s 417 glasovi. V manjšini sta ostala gg. I. Vrhovnik z 293 in I. Trošt s 191 glasovi. Prejeli so pa še gg. J. Wester 16, A. Askerc 6, dr. Bezjak in Fr. Šuklje po 5 glasov, ravnatelj J. Staré 3 glasove, A. Drmota, dr. J. Prijatelj in O. Zupančič po 1 glas.

— **Pesnik Stritar** stanoval bode v hotelu „Union“. Deputacije, ki bi se mu povodom njegovega jubileja šelele pokloniti, storé to lahko v soboto, dne 19. t. m., med poludnem in eno uro.

— **Meščanska šola v Postojni.** V Postojni se nam piše: V ponebeljko številk „Slov. Naroda“ je nekdo vtihotapil notico o imenovanju ravnatelja na meščanski šoli v Postojni prav tako, kakor zleže kukavica svoje jajca v tuja gnezda. Notica je nele neumestna, ona je tudi od kraja do konca neresnična. Namen notice je za vsakega, ki naše razmere pozna prozoren. Postojnani ne ogorjena in tudi ne razburjena; ravno nasprotno je res. Zadovoljni smo, da smo po preteku petih let dospeli tako daleč, da je dobila naša meščanska šola svojega ravnatelja. Postojnčani smo si želeli vzorne meščanske šole, katero naj bi vodil mož strokovnjak, ki bi imel vse potrebne sposobnosti in ki bi pridobil novi šoli ugled in veljavo. Želeli smo si tudi, da bodi imenovan ravnatelj istega poli-

tičnega mišljenja, kakor ogromna večina postojnskega prebivalstva, kar je čisto naravno. Ko smo dobili zagotovilo, da prideta v poštev le prosilca gg. Jelenec in Brinar, smo mirno pričakovali imenovanja, ker smo dobro vedeli, da sta oba izborna usposobljena za to mesto. Ni tedaj pošteno, ako skuša pisec dotične notice v imenu postojnskih merodajnih krogov varati javnost in tudi lepo ni, da si na tako nevalifikovan način tolaži svoje razburjene živce, če tudi mu radi priznamo, da je to storil v trenutku, ko ga je novica o imenovanju ravnatelja — kakor sam pravi — „zadela, kakor strela iz jasnega neba“. Ker sta torej oba prosilca in tekmeča naprednega mišljenja, moža poštenjaka, zato je skrajno smešno, če razburjeni pisec svojo neslano notico s „klerikalnim duhom“ vonjavi. Postojnčani odločno protestujemo, da se naše pošteno ime zlorablja v take nizkotne namene. Vse kar je prav.

— **Čuden ukaz** je dobil gospod Leopold Zupin, nadučitelj v Bruncincah od deželnega šolskega sveta z dne 13. aprila t. l. št. 1339. Glasi se: „Sie werden eingeladen, dass Sie bis zum 15. Mai 1906 unter Anschluss Ihres Lehrbefähigungszeugnisses um die Versetzung in den dauernden Ruhestand einkommen.“ No, kakor se čuje, g. Zupin ne misli še prositi za pokojnino. Celó četrtletje se je sam približno z 250 otroci v zatohli mali sobi trudil. Sedaj, ko se je enorazrednica razširila, ko je dobil drugo učno moč, sedaj naj pa naredi prostor drugemu. Glavni vzrok tiči, kakor vedno, v razprtiji. Znani farucelj Nemanič mu je najprvo odvzel orglarijo. Na kakšen način, je posttranska stvar. Sedaj pa, ker organista in hlapca obenem ne more dobiti, za samega organista pa služba še za nezabeljen močnik ne nese, zato mora isti Zupin v pokoj. Kakor se vidi, je deželni šolski svet postal dekla klerikalcev.

— **K imenovanju vladnega svetnika** v naučnem ministrstvu dr. Ant. Primožiča deželnim šolskim nadzornikom pripominjamo, da ostane kot tak še nadalje v naučnem ministrstvu. Toliko v pojasnilo, ker se je toliko ugibalo, kam pride dr. Primožič kot deželni šolski nadzornik.

— **Šolske vesti.** Učiteljica Amalija Slatnar-Vičič je premeščena iz Polhovega graeca na šolo na Karolinški zemlji, učiteljica Marija Justin iz Vrema v Trebelno. Definitivni učitelj Mihael Verbič v Sodražici je imenovan nadučiteljem istotam. Učiteljica Marija Jurjevič v Dolskem in Matilda Poženel v Črnom vrhu zamenjata službi. Veroučiteljem na meščanski šoli v Postojni je imenovan postojnski kaplan Andrej Ažman. Šola v Radečah pri Zidanem mostu se razširi v 4razrednico, na realki v Idriji se odpre 6. razred.

— **Prijave za nedeljski banket v „Narodnem domu“** se sprejemajo še jutri v petek 18. t. m. Vsi oni, ki se nameravajo vdeležiti banketa, se prosijo, da se zanesljivo prigrasé jutri, da bo mogoče pravočasno oskrbeti zadostno število kuvertov.

— **Odborova seja „Društva slovenskih književnikov in časnikarjev“** je danes ob šestih zvečer, na kar vnovič opozarjamo gospode odbornike s prošnjo, da se zanesljivo vdeležé te seje.

— **Javno knjižnico in čitalnico** v Ljubljani so sklenila ustanoviti društva „Akademija“, „Prosveta“ in „Sokol“. Na skupni seji 15. t. m. so izvolili združeni odbori odsek, ki je takoj prišel s pripravljalnimi deli.

— **Poziv gospodom umetnikom.** Čas otvoritve II. jugoslovanske razstave v Sofiji se bliža, in zato se vabijo vsi slovenski umetniki, ki se je mislijo udeležiti, na prijateljski sestanek v „Ilirijo“ v soboto, dne 19. t. m. ob 9. uri zvečer. Porazgovoriti se nam je o nekaterih važnih stvareh, ki morajo biti rešene s sporazumljenjem vseh slov. umetnikov, da nastopimo solidarno in objasnilo svoje stališče napram centralni zvezi „Jugoslovanskega umetniškega društva“. To zahteva naš lastni interes. Na svidenje!

— **Glede pokojnine Ivanki Debečevi** po njenem možu, mestnem računskem revidentu Andr. Debevcu, je bila v večeršnjem našem poročilu v toliko pomota, da dobi letne pokojnine 1000 in ne 800 K. Tudi se

ji je prisodila posmrtna četrt v znesku 600 K.

— **Skranjenje cerkve.** Na Osolniku pri Medvodah so klerikalci, Brajčevi prijatelji in volilci namakali jagode v cerkvi, da so potem kuhali iz teh jagod žganje. Imenitni katoličani, ki se jim cerkev ne zdi svet kraj in jo skrunijo s takimi rečmi! Seveda ljudje se ravna po slabih duhovnikih, ki po cerkvah govore o samih posvetnih rečeh, o volitvah, časopisih, liberalcih itd. Pri tem si mislijo: če sme duhovnik lagati v cerkvi, smem tudi jaz namočiti jagode za žganje. Saj je oboje, laž in žganje, ustvarjeno od hudiča, potem gre skupaj.

— **Dragonci se potegnili za aretovanko.** V nedeljo zvečer so aretovali v Celju Marijo Tkalec iz Pregrade na Hrvatskem, ker se je brez posla že dalj časa potepala okrog. Pred rotovžem se je pa hotela iztrgati stražniku iz rok in klical na pomoč. Sedem dragoncev je ravno mimo prišlo in posegol vmes. Le združeni moči redarjev se je posrečilo aretovanko spraviti na varno.

— **Težke telesne poškodbe** sta bila obtožena Alojzij Straus in Martin Mastnak. Celjsko porotno sodišče je obsodilo prvega na 3 mesece, drugega pa le na 5 tednov.

— **Ogenj.** Pogorelo je v Braslovcah gospodarsko poslopje gostilničarja Franca Breznika. Kako je ogenj nastal, ni znano; najbrž je bil podžgal.

— **Žepni tat v železniškem vozu.** Ko se je 9. t. m. peljal posestnik Ivan Kukovec iz Radeč z vlakom od Zidanega mosta v Rimske toplice, pridružil se mu je neki malo pridnež, ki se je toliko časa smukal okoli njega, da mu je ukradel denarnico z več sto kronami. Tatu so aretovali v Celju v neki gostilni.

— **Vlom v župnišče.** V kuharično spalnico v župnišču v Sv. Marjeti pri Rimskih toplicah je vlomil ponoči neznani tat in odnesel zlato uro, denarnico in šest svilenih robcev. Pripomniti je, da kuharice ni bilo v spalnici; bila je seveda kod drugod!

— **Vlomilec.** Rudar Karel Dimec v Zabukovcah pri Celju je v občini Griže vlomil na več krajih in odnesel raznih stvari in denarja za 200 K. Dimec so aretovali v Celju. Hotel se je drugi dan odpeljati v Ameriko.

— **Vlak je povozil** pri Gospi sveti posestnika Josipa Knapiča iz Zgornjih Mlinšč na Koroškem. Stroj je Knapiču zdrobil glavo in je bil nesrečnik takoj mrtev.

— **Rumunski kralj v Gorici.** V Gorici se je te dni mudil rumunski kralj s kraljico, ki je znana nemška pesnica Carmen Sylva. To je prvi evropski vladar, ki je posetil Gorico. Stanoval je v hotelu „Südbahn“.

— **Prebivalstvo Gorice.** Koncem leta 1905. je štela Gorica 27.146 prebivalcev z vojaštvom vred.

— **Ustrelil** se je v Gradišču ob Soči vojak-lovec Klabučnik.

— **Poskušeni samomor.** 46letni Avgust Cejan iz Vrtojbe si je hotel v St. Andrežu z nožem prerezati vrat. Ranil pa se ni smrtno-nevarno. Prepeljali so ga v Gorico k usmiljenim bratom. Cejan je zmešan.

— **Ljubezen med brati.** 47letni V. Kraševac iz Ločnika na Goriškem se je sporekel z bratom Ivanom zaradi ženske. Ivan je potegnil nož ter obdelal brata po roki in prsih, da je moral v bolnico.

— **Poškodbam podlegel.** Kakor smo že poročali, je povozil vlak pri Nabrežini 54letnega pastirja Rudolfa Remica in mu odtrgal obe nogi. Remic je zdaj v tržaški bolnici čez 11 dni umrl.

— **Ogenj na ladji.** V skladišču parnika „Sebenico“ trdke Negri et Comp. v Trstu je začelo goreti večer več vreč napolnjenih z žveplom. Gorel je tudi že riž, ko so ognjegasci z vso silo zadušili ogenj, ki bi bil sicer napravil veliko škodo.

— **Čudovita prikazen.** Pobožni italijanski list „L' Amico“ v Trstu pripoveduje svojim brunnim bralcem sledečo vest: Na poti med Izolo in Piranom stoji romarska cerkev strunjanska. Od srede januarja t. l. je bila cerkev brez duhovnika. To pa je bilo ondoto Madono in o Veliki noči se je prikazala vsa razvetljena neki ženski Štule in jo pozvala, naj pove ljudem, da se pogrezne vse piransko ozemlje v morje, če ne dobi strunjanske cerkev duhovnika, cerkev bo pa ona (Madona) prenesla na bližnji križpot. Ko je prikazen ženo zagotovila, da jo bo posebno varovala, je izginila priklonivši se spoštljivo. Ali je bila omenjena grozna grožnja resno mišljena, se ne da dognati, ker je cerkev strunjanska dobila že 30. aprila duhovnika. S takimi prismodarjami pitajo klerikalni listi svoje bralce. Ti jim seveda verjamejo vse. Značilno je to za nje, ker je razvidno iz tega, na kako visoki stopnji razsodnosti stoje.

— **Nesrečen človek.** Z Reke je prišel v Gorico 44letni Vid Cigoj, doma iz Črnič, ter hotel prenočiti v nekem hotelu, kjer je zblaznel in začel silno upiti. Spravili so ga v bolnico.

— **Slovensko akad. društvo „Ilirija“ v Pragi.** V redni občini zbor slovenskega akad. društva „Ilirija“ v Pragi se vrši dne 21. maja 1906. ob 8. uri zvečer v „Narodnem domu.“

— **Buffalo Bill.** Američani znajo delati in znajo denar služiti. To se je tudi večeraj videlo. Čudovito hitro in eksaktno so postavili — vse kar najbolj praktično urejene — šotore in kar so sploh potrebovali, točno in eksaktno so izvedli dve predstavi in potem zopet kar na mah podrli vse „stavbe“, jih zvozili na kolodvor in se odpeljali v Zagreb. Pri obeh predstavah je bilo okroglo 11.000 ljudi. Velikanska reklama je torej premagala. Kdor je pričakoval cirkus-predstave je bil deloma razočaran, kdor pa ima smisel za konje, za izredne spretnosti jahačev, za bojne evolucije in take stvari, ta je bil pa zadovoljen. Popoldanska predstava je mnogo bolj ugajala, kakor pa večerna, kajti zvečer je bila razsvetljava preslaba. Variété-predstava ni bila prav nič vredna. „Buffalo-Bill“ se je danes ponoči odpeljal proti Zagrebu, in sicer je šel prvi vlak ob 1., drugi ob polu 2. in tretji pa ob 2. Prevoznine je plačal od Trsta do Ljubljane 9306 K 10 vin., od Ljubljane do Zagreba pa 9000 K.

— **Tatovi.** Večerajšnjo predstavo „Buffalo-Billa“ so počastili s svojim obiskom tudi žepni tatovi, kateri so imeli srečo, da niso prišli policiji v roko. Ukradena je bila nekemu gosposdu denarnica, v kateri je imel 200 kron, dvema drugima pa sta izginili denarnici s 14, oziroma 16 K. Nesreča se je zgodila samo ena. Popoldne je namreč padel pred konja nekega prevoznika šolski učenec Ivan Miš, na katerega je konj stopil in ga na glavi in životu tako poškodoval, da so ga na zdravniškovo odredbo morali prepeljati v deželno bolnišnico. Dve osebi je pred cirkusom vrgla božjast, a sta prišli hitro k sebi. Tudi pogubili niso ljudje toliko, kakor za časa Barnumove predstave. Gnječa je bila sicer velika, toda gotovo tretjine manjša kakor pri „Barnumu“.

— **K Mariji Pomagaj na Brezje** je hotel peljati pred par dnevi posestnik Anton Hlebec iz Zaloke pri Krškem svojega sina Ivana Hlebca. Ker je pa na južnem kolodvoru službojuči nadstražnik Kržan prišel do prepričanja, da oba Hlebca nimata nič posebnih znamenj romarske pobožnosti, ampak koprnita bolj videti New-York in se bode mlajši Hlebec šele potem lahko sprejelaj po Ameriki, ko bode preje poizkusil vojaški kruh. Tudi Jožef Repovš je prišel pod ključ, kateri je istotako hotel iti čez lužo, a ni imel zato potrebnih izkazil.

— **Pogreša** se od večeraj prostak c. kr. 27. domobranskega polka Adr. Vičič. Vičič je bil že v službi pri bivšem cirkusu „Barnum in Bailey“ in se je tudi večeraj z izvoščkom vozil z Indijanci, ki so pri „Buffalo-Billu“. Govori slovensko, hrvatsko, srbsko, ogrsko in tudi nekoliko laško.

— **Delavsko gibanje.** V torek se je odpeljal z južnega kolodvora v Ameriko 100 Slovencev in 40 Hrvatov in 25 Črnogorcev. V Heb je šlo 40, v Inomost 30, v Scheibbs 28, v Gospo sveto pa 30 Hrvatov. Na Dunaj je šlo 90, v Budimpešto 80, v Kočevje pa 40 zidarjev. — Večeraj je šlo na Prusko 19, v Beljak pa 16 Hrvatov. V Lašče je šlo 14 zidarjev.

— **Izgubljene in najdene reči.** Črevljarski pomočnik Viktor Miklič je izgubil zlat obsek, vreden 32 K. — Na južnem kolodvoru je bila izgubljena, oziroma najdena potna odeja, dva dežnika, star havelok in brevir.

— **Najnovejše novice.** Druga nemška državna višja realka se ustanovi v Brnu ter se je naučnemu ministrstvu že naročilo, da začne tozadevna pogajanja z brnskim občinskim svetom.

— **Italijanski dijaki** na Dunaju so imeli shod, na katerem so sklenili razviti po celi Avstriji agitacijo, da se prizna na italijanskih vseučiliščih položenim izpitom veljava v Avstriji, dokler se ne ustanovi italijansko vseučilišče v Trstu.

— **Za japonskega poslanca** v London pride baron Komura, ker je dosedanji poslanik Hijaši imenovan za ministra zunanjih zadev.

— **Štrajk** je nastal v državnih premogovnikih v Kakanju in Dobouju (Bosna).

— **Zaradi pasjega davka** so nastali na otoku Sardinija veliki nemiri. V Cagliari sta prispele dve vojni ladji z vojaštvom in orožniki.

— **Devet oseb umorjenih.** V Penzabzi v Severni Ameriki so našli umorjenega župnika Ackermannu, njegovo ženo in sedem otrok.

— **Novo mesto v Ameriki.** V Lake County na bregu Michigan-skega jezera je prispelo nedavno nad 100 drvarjev, da posekajo gozd ter pripravijo stavbišče za mesto, ki bo šlo kakih 100.000 prebivalcev. Največji trust na svetu, jekleni trust je namreč sklenil, da se zgradi tako

mesto. Najprej se zgradi velika jeklarna, ki bo obsegala štirjaško miljo. V tovarni bo delalo 15.000 delavcev. Stavbni stroški so proračunjeni 10½ milijona dolarjev.

— **Pridigo po fonografu.** Na teološki fakulteti dunajskega vseučilišča je uvedel profesor za pridigarke vaje koncertni fonograf, ki sprejme vsako nezrelo pridigo teologov ter jo pozneje ponovi, da spozna pridigar vse napake, in budalosti, ki jih je izpregovoril. Da bi pa ti nezreli sadovi ne prišli pozneje komu pred oči, se plošče uničijo.

— **Amerikanci za Ameriko.** V Salt Lake, City se je nedavno ustanovilo društvo „See America La gue“. Namen društvu je, odvračati bogate Amerikance, naj bi ne hodili v tolikih množinah v Evropo kot turisti, temuč si naj v prvi vrsti ogledajo vse naravne krasote domovine. V boljših krogih v Ameriki je prišlo zadnja leta v modo, da potujejo v poletnih počitnicah v Evropo ter znosijo na leto do 200 milijonov dolarjev iz domovine. Proti modi bodo ameriški patrijotje pač težko kaj opravili.

— **Šilo za ognilo.** Sloveči francoski humorist Alfonz Karr je imel velik vrt, ki je mejl na vrt nekega bogatega italijanskega grofa, ki je imel veliko knjižnico. Nekega dne je Karr poslal svojega slugo h grofu s prošnjo, naj mu posodi neko knjigo. Grof je odgovoril, da nikomur ne izposoja knjig, toda ako hoče priti Karr k njemu, mu dovoli knjigo čitati v knjižnici. Par dni nato je potreboval grof škropilnico ter je poslal ponjo na posodo h Karu. Humorist pa je odgovoril grofovemu slugi, da ne pusti ničesar iznašati iz svojega vrta; toda ako hoče priti grof k njemu, mu dovoli po svojem vrtu celi dan škropiti.

— **Z Bonapartom je plesala.** V Washingtonu je umrla nedavno gospa Betsy Ware, gotovo najstarejša žena na svetu. Doživela je 130 let. V njeni zapuščini se je našel prstan, ki ji ga je leta 1824. povodom njene srebrne poroke daroval predsednik Monroe. Njen oče, ugledni angleški finacier, je prišel kmalu po njenem rojstvu na Francosko, kjer je postal minister. Pokojnica je bila v mladosti sloveča lepotica. Robespierre jo je oboževal. Po sklenjenem miru v Campu-Formiu je bila velika svečanost na čast Bonapartu. In pri tej priliki je plesala Betsy z Bonapartom. Kmalu nato se je omožila z Warejem ter se preselila v Washington. Za njo žaluje 98 vnukov in pravnukov.

Telefonska in urložjavna poročila.

Dunaj 17. maja. Volilna reforma je v največji nevarnosti in ž njo vred tudi ministrski predsednik Hohenlohe. To krizo so provzročili Nemci iz Češke in iz Moravske. Sklenili so zahtevati, da morajo v novem parlamentu imeti Nemci in Italijani ravno toliko mandatov, kakor vse druge narodnosti in da se mora ta nemški privilegij zavarovati s kvalificirano večino. Ker se tem nečuvenim zahtevam nobena stranka ne ukloni, bodo Nemci onemogočili volilno reformo.

Dunaj 17. maja. Italijanski klub je danes sklenil, naj izjavi Malfatti pri razpravi o vladnem programu, da zahtevajo Italijani dva mandata več, kakor se jim jih je določilo v načrtu volilne reforme, in da zahtevajo tudi drugačno zložitev okrajev v Istri.

Dunaj 17. maja. Danes je bila pri cesarju deputacija mesta Praga pod vodstvom župana dr. Groša in je povabila cesarja, naj obišče Prago. Cesar je rekel, da meseca junija ne utegne priti, da pa pride gotovo na jesen in da ostane takrat dlje časa v Pragi.

Spljet 17. maja. Tu je bil shod hrvatskih državnih in deželnih poslancev iz Dalmacije in obč. predstavnikov, ki so sklenili, ustvariti skupno organizacijo. Shodu je predsedoval dr. Čingrija, poročal je dr. Trumbić. Shod je izvolil posebno komisijo 15 članov, ki naj izvede omenjeno organizacijo.

Berolin 17. maja. Izvolski je bil zato imenovan ruskim ministrom zunanjih del, da izvede in dožene sporazumljenje med Rusijo in med Angleško.

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.